

МАУП

Міжрегіональна
Академія управління
персоналом

Збірник наукових праць

Випуск XVIII

**ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ
ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ
В КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНИХ ПОДІЙ
XX-XXI СТОЛІТЬ**

Хмельницький - 2025

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ІНСТИТУТ
імені Блаженнішого Володимира, Митрополита Київського і всієї України
Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»

**ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ
ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ
В КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНИХ ПОДІЙ
XX–XXI СТОЛІТЬ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 18

Я – УКРАЇНА

Хмельницький
2025

УДК 32:93/94, 32:93/94
ББК 63.3(4Укр)
З 162

З 162 Збереження національної ідеї та національної самосвідомості українського народу в контексті історичних подій XX–XXI століть : зб. наук. пр. Хмельницького ін-ту МАУП. Хмельницький : Вид-во МАУП, 2025. Вип. 18. 146 с.

НДДКР УкрІНТЕІ: 0123U104480

У збірнику наукових праць вміщено статті XXIV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Збереження національної ідеї та національної самосвідомості українського народу в контексті трагічних подій XX–XXI століть».

Редакційна колегія:

Головний редактор: Білий Л. Г., кандидат педагогічних наук, доцент, голова Вченої ради Хмельницького інституту МАУП.

Члени редакційної колегії:

Авсієвич А.В., доктор філософії в галузі права; **Гаюр І.Й.**, кандидат юридичних наук, доцент; **Гуменникова Т.Р.**, доктор педагогічних наук, професор; **Галатир В.В.**, кандидат історичних наук, доцент; **Гуменюк А.Ф.**, кандидат економічних наук, доцент; **Дацюк О.А.**, кандидат богослов'я; **Жданкіна Л.К.**, кандидат юридичних наук; **Ковальчук Т.В.**, кандидат історичних наук, доцент; **Коломієць О.М.**, кандидат філологічних наук; **Костенко Д.В.**, кандидат педагогічних наук, доцент; **Олійник В.В.**, кандидат педагогічних наук, доцент; **Осмолян В.А.**, кандидат юридичних наук; **Охман О.В.**, кандидат юридичних наук; **Парандій В.О.**, кандидат історичних наук, доцент (відповідальна за випуск); **Пеглюк Ю.С.**, кандидат юридичних наук, доцент; **Савчук Л.О.**, кандидат педагогічних наук, доцент.

Рецензенти:

Адамський В.Р., кандидат історичних наук, доцент

Євменчук О.В., кандидат історичних наук, доцент

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Хмельницького інституту
Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 10 від 24 листопада 2025 р.)

Столяренко О.В.,

*кандидат педагогічних наук, доцент
(м.Вінниця)*

Столяренко О.В.,

*доктор педагогічних наук, професор
(м.Вінниця)*

ПЕДАГОГІЧНІ СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СУЧАСНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

У сучасному світі, що характеризується глобалізаційними процесами, динамічним розвитком інформаційних технологій та посиленням геополітичної напруги, питання формування національної ідентичності студентської молоді набуває стратегічного значення для забезпечення стійкості та суверенітету держави. Це зумовлено тим, що саме студентство є рушійною силою інновацій та майбутньою елітою нації. Проте, в умовах безпрецедентних викликів інформаційної безпеки, пов'язаних із поширенням дезінформації, маніпулятивних технологій та інформаційно-психологічних операцій, традиційні педагогічні підходи виявляються недостатньо ефективними. Існує нагальна потреба в розробці та впровадженні інноваційних педагогічних стратегій, які б не лише поглиблювали знання про національну культуру, історію та цінності, але й формували у молоді критичне мислення, медіаграмотність та стійкість до

інформаційних загроз. Таким чином, виникає постановка проблеми: як адаптувати педагогічні стратегії формування національної ідентичності студентської молоді до реалій інформаційного суспільства, забезпечуючи їхню ефективність в умовах постійних викликів інформаційної безпеки?

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про значний інтерес наукової спільноти до проблематики національного виховання та інформаційної безпеки. Зокрема, у працях вітчизняних та зарубіжних науковців розкрито теоретичні основи феномену національної ідентичності [1], висвітлено роль освіти у її формуванні [2] та проаналізовано вплив сучасних медіа на свідомість молоді [3]. Окремо розглядаються аспекти інформаційної стійкості особистості та педагогічні умови її розвитку [4]. Проте, комплексне дослідження, що охоплювало б синергію педагогічних стратегій, формування національної ідентичності та протидії загрозам інформаційної безпеки у контексті вищої освіти, залишається недостатньо розробленим. Акцентується увага на необхідності інтеграції інформаційної гігієни та критичного аналізу інформації в освітній процес [5], але конкретні механізми впровадження цих елементів у контексті національного виховання потребують деталізації.

Обґрунтування актуальності дослідження полягає у критичній потребі захисту ціннісно-світоглядного ядра української молоді від деструктивних інформаційних впливів, спрямованих на розмивання національної свідомості, маніпулювання історичною пам'яттю та провокування внутрішніх конфліктів. Успішне формування національно свідомої, медіаграмотної та інформаційно захищеної

студентської молоді є запорукою національної безпеки та стійкого демократичного розвитку держави. Отже, розробка та наукове обґрунтування інноваційних педагогічних стратегій є не лише актуальним науковим завданням, але й нагальною соціально-педагогічною необхідністю.

Мета статті полягає у науковому обґрунтуванні та визначенні ключових педагогічних стратегій формування національної ідентичності сучасної студентської молоді, які забезпечують її інформаційну стійкість в умовах викликів інформаційної безпеки.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих наукових результатів базується на концепції, що ефективні педагогічні стратегії мають бути не лише аксіологічно орієнтованими (спрямованими на засвоєння національних цінностей), але й інформаційно-безпековими (спрямованими на розвиток критичного мислення та медіакомпетентності).

Нами виокремлено три ключові інтегративні педагогічні стратегії:

1. Стратегія критично-історичної рефлексії: Ця стратегія передбачає використання інтерактивних методів (дискусії, кейс-стаді, проєктна діяльність), сфокусованих на критичному аналізі історичних подій та їхніх інтерпретацій в різних інформаційних джерелах. Сучасна молодь має усвідомити, що історія часто стає об'єктом маніпуляцій, особливо в контексті інформаційних війн. Навчальні курси з історії та культури повинні включати модулі з порівняльного аналізу джерел, виявлення фейків та пропагандистських наративів. Обґрунтуванням цієї стратегії є те, що розуміння

історичної правди, сформоване на основі критичного мислення, є фундаментом стійкої національної ідентичності. Наприклад, аналіз висвітлення Голодомору або Євромайдану в різних медіа дозволяє студентам сформулювати власне, аргументоване бачення національної історії, незалежне від зовнішніх маніпуляцій [2], [5].

2. Стратегія медіа-дидактичної компетентності: Вона передбачає систематичне включення в освітній процес елементів медіаграмотності, цифрової етики та інформаційної гігієни. Це не просто уроки про медіа, а інтеграція цих знань у всі навчальні дисципліни. Студенти повинні оволодіти навичками верифікації інформації, розпізнавання прийомів емоційного маніпулювання, ботоферм та цілеспрямованих інформаційних вкидів. Науковим обґрунтуванням є необхідність перетворення молоді з пасивних споживачів інформації на її активних та відповідальних фільтраторів і творців. Впровадження цієї стратегії підвищує здатність студентів протистояти деструктивному впливу, що є прямим внеском у їхню інформаційну безпеку [4].

3. Стратегія національно-ціннісного лідерства: Ця стратегія зосереджена на формуванні активної громадянської позиції та готовності до відстоювання національних інтересів в інформаційному просторі. Вона реалізується через залучення студентів до волонтерських, соціальних та освітніх проєктів, спрямованих на популяризацію української культури, мови та цінностей у цифровому середовищі (наприклад, створення патріотичного контенту, ведення тематичних блогів, участь у протидії кібербулінгу та дезінформації). Отриманий науковий результат полягає у тому, що формування активного

ціннісного лідерства у студентському середовищі створює внутрішній контр-нарратив до зовнішніх інформаційних атак, перетворюючи молодь на суб'єкт інформаційної безпеки, а не лише її об'єкт. Студенти не лише захищаються від загроз, але й поширюють національно орієнтовані цінності [1], [3].

Запропоновані стратегії мають реалізовуватися через інтегровану модель, де виховний процес органічно поєднаний з навчанням, а інформаційна безпека розглядається як невід'ємна частина національного самоусвідомлення. Ефективність цих стратегій підтверджується позитивною динамікою зростання рівня критичного мислення та сформованості громадянської позиції студентів, що було виявлено під час пілотної апробації в умовах вищих навчальних закладів.

Отже формування національної ідентичності сучасної студентської молоді в умовах викликів інформаційної безпеки вимагає переходу від традиційного інформаційно-просвітницького підходу до інноваційного, інтегративного педагогічного підходу. Науково обґрунтовані стратегії – критично-історичної рефлексії, медіа-дидактичної компетентності та національно-ціннісного лідерства – забезпечують не лише глибоке засвоєння національних цінностей, а й формування інформаційної стійкості, критичного мислення та активної громадянської позиції. [1], [2], [3], [4], [5], [6], [7], [8]. Подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку конкретного інструментарію оцінки рівня інформаційної стійкості молоді та його кореляції зі сформованістю національної ідентичності.

Список використаних джерел та літератури:

1. Дем'яненко Н. М. Формування національної ідентичності студентської молоді у контексті європейських цінностей. Педагогіка і психологія. 2018. № 3. С. 27–34.
2. Кремень В. Г. Національна ідея та освіта. Освіта і управління. 2019. Т. 22. № 1. С. 1–9.
3. Пономарів О. Д. Медіапростір та його вплив на свідомість молоді. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Журналістика. 2020. № 1 (49). С. 132–137.
4. Столяренко Ол. В., Столяренко Ок. В., Московчук О. С., Магас Л. М. Формування у молодих людей соціокультурної компетентності у виховній парадигмі гуманістичного спрямування. «Наукові інновації та передові технології». Серія «Педагогіка». № 2(30), 2024. 1638 с. С. 1352–1364. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-2\(30\)-1352-1364](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-2(30)-1352-1364)
5. Столяренко Ок. В., Столяренко Ол. В. Інтеркультурна освіта, ідея єдності людського роду в контексті вивчення іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі. Знання. Освіта. Освіченість : збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції, Вінниця : ВНТУ, 28–29 вересня 2018 р. 195 с. С. 157–161.
6. Столяренко Ок. В., Столяренко Ол. В. Національно-патріотичне виховання майбутніх правоохоронців. Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України : тези доп. наук.-практ. конф. (м. Харків, 2 квіт. 2021 р.). МВС

України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2021. 296 с. С. 20–26.

7. Столяренко Ок. В., Столяренко Ол. В. Psychological and pedagogical aspects of solving the problems resulting from the russian-ukrainian war. Забезпечення психологічної допомоги в секторі Сил оборони України: зб. тез Всеукр. міжвід. психол. форуму (м. Київ, 30 червня 2022 р.). Київ: «Вид-во Людмила», 2022. 324 с. С. 208–212. (<https://dndi.mvs.gov.ua>)

8. Столяренко Ок. В., Столяренко Ол. В., Магас Л. М. Захист прав людини в умовах збройного конфлікту. Реалізація прав людини у діяльності правоохоронних органів в умовах окупації українських територій: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (в авторській редакції), м. Кривий Ріг, 30 вересня 2022 року. Кривий Ріг: ДонДУВС, 2022. 321 с. С. 64–67.